

КРИМІНОЛОГІЯ АРХІТЕКТУРНА

Кримінологічна теорія, яка виникла у в кінці 70-х – початку 80-х років на ґрунті поєднання знань щодо особливостей психології поведінки людини у великому місті (психології мегаполісу) та знань щодо специфіки містобудування в цілому, а також окремих архітектурних проектів, зокрема. Встановлено, що висока густота проживання населення в містах зумовлює психологічне відчуження. За виразом Е. Фромма, виказаному у праці «Анатомія людської деструктивності» (1973 р.), людина у такому співтоваристві відчуває себе, як «Individuum», «А-том», тобто відособлено від спільноти, відчужено, самотньо, що збільшує її тривожність, агресивність з одного боку та байдужість щодо інших осіб – з іншого. Такий психологічний механізм формування негативних особистісних рис особливо гостро протікає у мешканців висотних будинків, в яких досить часто сусіди можуть не знати один одного. Складний характер залежності архітектурних проектів та можливості вчинення злочину, яка опосередковується через низку суб'єктивних, психологічних факторів, обумовив низку різновекторних кримінально-превентивних принципів-рекомендацій, вироблених в межах архітектурної кримінології, серед яких – наступні: 1) чим нижча етажність багатоквартирного будинку, тим менша вірогідність вчинення в ньому злочинів; 2) наявність огороженого входу в будинок (навіть багатоквартирний) сприяє псих-емоційному єднанню його мешканців і поява незнайомих осіб викликає підвищену увагу та сприяє більш ефективному запобіганню таких злочинів, як квартирні крадіжки, грабежі, розбої, шахрайства, зґвалтування, які вчиняються в будинку; 3) підвищенню ефективності запобіганню насильницьких злочинів сприяє відсутність непроглядних закутків, прохідних дворів, наявність на поверхах будинку тривожних кнопок сигналізації тощо.

Рекомендації архітектурної кримінології нині застосовуються в переважній більшості країн Західної Європи, США, де в пакет проектної

документації на будинок має обов'язково входити висновок кримінологічної експертизи.

Ю.В. Орлов